

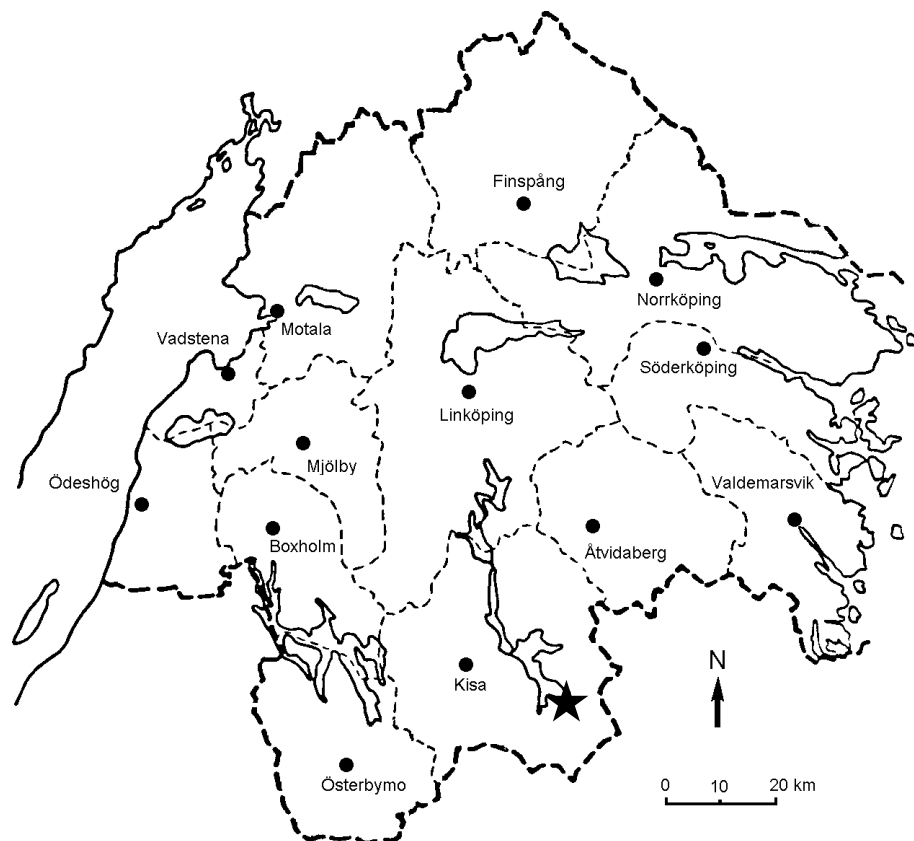
Arkeologisk förundersökning

En unik sten

vid Hycklinge kyrka

Hycklinge socken
Kinda kommun
Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt 2002

Rapport 18:2002

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

Tekniska uppgifter

Fastighet	Hycklinge kyrka och kyrkogård
Socken	Hycklinge
Kommun	Kinda
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 93
Ekonomiska kartan	Blad 076 41 (7G 4b Hycklinge)
Koordinater	X6422040-6422100 Y1506520-1506630
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens beslut	220-6187/92
ÖLM dnr	305/92
Kontonr	6073
Uppdragsgivare	Horn – Hycklinge pastorat
Kostnadsansvarig	Horn – Hycklinge pastorat
Fältarbetsledare	Ann-Charlott Feldt
Personal	Sune Ljungstedt, Hans Merseburg, Anders Steinholtz
Fältarbetstid	1992-10-06--15
Total projekttid	58 tim
Totalt undersöktes	ca 110 löpmeter
Fynd	ÖLMC3969
Foto	Filmnr 1992 S 50
Analyser	Nej

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Rapport 18:2002	© Östergötlands länsmuseum
Grafik:	-
Renritning:	Annicka Clarmo
Grafisk form:	Lasse Norr
Tryck:	-
Ur allmänt kartmaterial:	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 14 05 62
lansmuseum@lansmus.linköping.se • www.linköping.se/lansmuseum

En unik sten

Vid Hycklinge kyrka

Arkeologisk förundersökning

Hycklinge kyrka och kyrkogård

RAÄ 93

Hycklinge socken

Kinda kommun

Östergötlands län

Sammanfattning

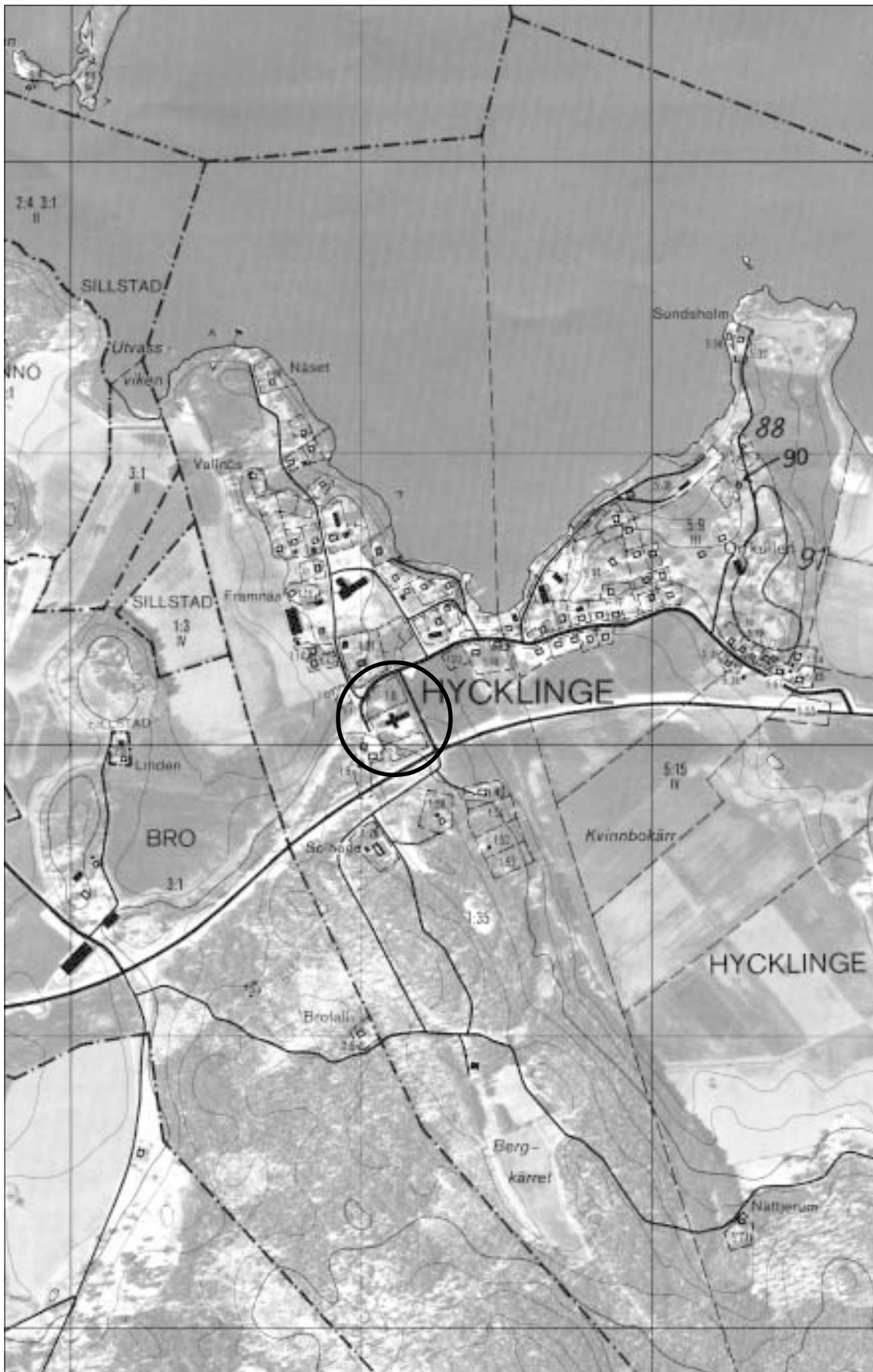
I samband med schaktningsarbeten för dränering runt Hycklinge kyrka utfördes en arkeologisk förundersökning. Kyrkplatsen är medeltida men den nuvarande kyrkan uppfördes år 1792. Inne i kyrkan förvaras cuppan till en romansk dopfunt och ett medeltida rökelsekar.

Vid schaktningarna på kyrkans norra och östra sida framkom lämningar efter en äldre, troligen medeltida, bogårdsmur, en sakristia som sannolikt är efterreformatorisk och ett 0,2 m tjockt kulturlager som bedömdes vara medeltida.

I schaktet på kyrkans södra sida påträffades två större stenar. Den ena var av en grov granit och ristad på tre sidor med texten ”PRETE PATER NOSTER PRO ANIM EIUS SITA” på ena sidan och ”UbbA (ET) RAGNA(R) ME FECIT” på den andra. På båda sidor samt på ovansidan fanns ett kors med ändstavar. Stenen har bedömts som tidigmedeltida. Det finns ingen liknande sten känd i landet.

Den andra stenen var rundad och har en plan ovansida med en skålformad fördjupning med genomgående hål. Denna tolkades som underlagshäll med piscina till den dopfunt som funnits i kyrkan under medeltiden. Förutom stenarna påträffades söder om kyrkans kor ett mynt i fyllnads-massorna på 0,5 m djup. Myntet, som är ompräglat, kan dateras till 1718-1720 och har sannolikt hamnat i jorden i samband med den nya kyrkans uppförande.

Ann-Charlott Feldt
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 076 41 (7G 4b Hycklinge) med undersökningsområdet markerat.

Inledning

Med anledning av schaktningsarbeten för dränering runt Hycklinge kyrka utfördes en arkeologisk förundersökning. Förundersökningen utfördes efter beslut från länsstyrelsen i Östergötlands län.

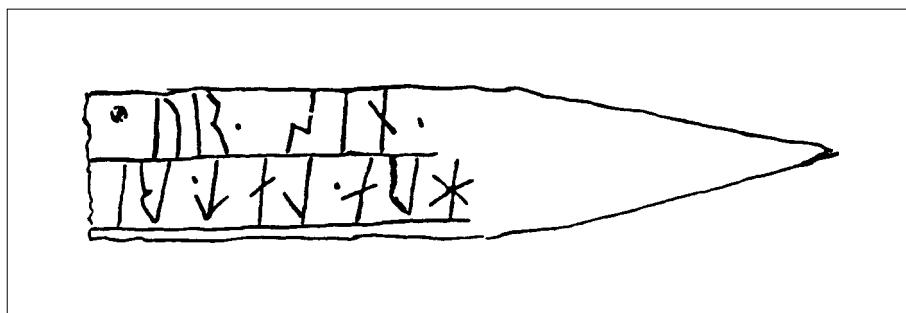
Uppdragsgivare var Horn - Hycklinge pastorat vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för fält- och rapportarbete var under-tecknad. Fältarbetet utfördes under oktober 1992 med hjälp av fil kand och expert på äldre stenhuggeri Sune Ljungstedt, kyrkoherde Hans Merseburg och kyrkvaktmästare Anders Steinholtz.

Områdesbeskrivning

Hycklinge socken ligger i södra Östergötland på gränsen till Småland. Både natur- och kulturgeografiskt hör trakten till det sydsvenska höglandet. Socknen ligger i Kinda härad och utgör annexförsamling till Horn. Landskapet är kuperat med skogar och sjöar. Själva samhället Hycklinge, vari kyrkan är belägen, ligger vid stranden av sjön Åsunden, vars vatten ingår i Kinda kanals system och därmed i en transportled som sträcker sig ända till Linköping.

Den närmaste registrerade fornlämningen är RAÄ nr 13 som består av två högar och ligger en knapp kilometer VSV om kyrkan. Dessutom finns RAÄ 88, ett gravfält med 12 runda stensättningar, 90, en stensättningsliknande lämning och 91, en bebyggelse lämning med terrasseringsar, som ligger ca 700 m ÖNÖ om kyrkan.

Det finns endast en runsten omnämnd i Hycklinge sn. Den påträffades 1901 i Vallingedal vid rivningen av en gammal källare. Den var sönderslagen och endast den övre delen fanns kvar. Då Klockhoff gjorde ett nytt besök i Vallingedal 1907 hade stenen förstörts av stenarbetare (Monell, 1983). Stenen var sannolikt en minnessten av det vanligaste slaget där någon låter resa eller rista en sten efter sin fader/broder/moder. Den avritade texten lyder ”HUA (eller HUN) LAT RI...” och ”...UR SIN” (ibid).

Figur 3. Klockhoffs avritning av runstensfragmentet från Vallingedal.

Hycklinge är omnämnt första gången i en handling från 1315. Vad namnet betyder är oklart. Ett förslag som lagts fram är att det skulle röra sig om "ättling till person med namnet Hakul" (Lindqvist 1959). En annan och kanske troligare tolkning är att det rör sig om ordet "huckel" en av ortnamnsforskarna konstruerad ordform som skall beteckna "kulle" och därmed ge namnet Hycklinge betydelsen "de som bor vid/på kullen" (Franzén 1982 s 20).

Det är mycket lite känt om Hycklinges äldsta kyrka. Utifrån fyndet av en cuppa till en romansk dopfunt anses det att det funnits en kyrka på plats redan vid 1100-talets slut eller i början av 1200-talet. Den äldsta kända kyrkan var med största sannolikhet medeltida även om det inte är säkert att det var den första kyrkan på platsen. Denna gamla kyrka var uppförd av gråsten och utan torn. Innermåttarna var 12 x 9,5 m. På kyrkans norra sida fanns en 3 x 4 m stor tillbyggd sakristia och utanför kyrkogården var en klockstapel placerad (Lindqvist 1959).

Den ovan nämnda cuppan, som återfanns på 1900-talet, är tillverkad av sandsten och utsmyckad med rundbågar, palmetter, bladrankor och pärlstavar i relief. Mynningsranden är dekorerad med en repstav. Utifrån dekoren kan dopfunten dateras till 1100-talets sista tredjedel. Dekoren påminner stilmässigt om den som utfördes av den i Småland och Östergötland verksamme stenmästaren Bestarius (Lindqvist 1959).

Vid mitten av 1700-talet var gamla kyrkan i Hycklinge i så dåligt skick att den måste stöttas med bjälkar för att inte störta samman. Detta enligt en av de handlingar som påträffades i en kista i sakristian på 1900-talet (Törnell & Östling 1949, s 224).

Figur 4. Dopfuntscuppan från Hycklinge. Foto Arne Gustafsson

År 1776 beslöt sockenstämman att en ny kyrka skulle uppföras på platsen för den gamla. Man skulle då även utnyttja delar av den gamla kyrkans murar, bl a delar av den norra muren. Nya kyrkan skulle stå klar redan 1778 med undantag för tornet som stod klart först 1783. Den nya kyrkan visade sig dock redan efter några år vara byggd på så dålig grund att den hotade att rasa samman. Vid en besiktning 1789 av kyrkan fann man att hela kyrkan inklusive sakristian, men med undantag för tornet, måste byggas om.

I samband med utdömandet av den nya kyrkan började man inom socknen diskutera en alternativ och mer central placering av kyrkan. Efter många och långa diskussioner lyckades man till slut få igång kyrkbygget på den gamla platsen och kyrkan var återuppbyggd år 1792. I tornet hängdes kyrkklockorna från den gamla klockstapelns upp.

I kyrkan förvaras, förutom den ovan nämnda dopfontscuppan, en medeltida gravhäll. Denna har varit lagd över riddaren Bootolf Jonsson som enligt gravhällen avled år 1333. Bland de medeltida inventarierna finns även en silverkalk, en paten och ett rökelsekar som samtliga dateras till 1400-talet.

Syfte

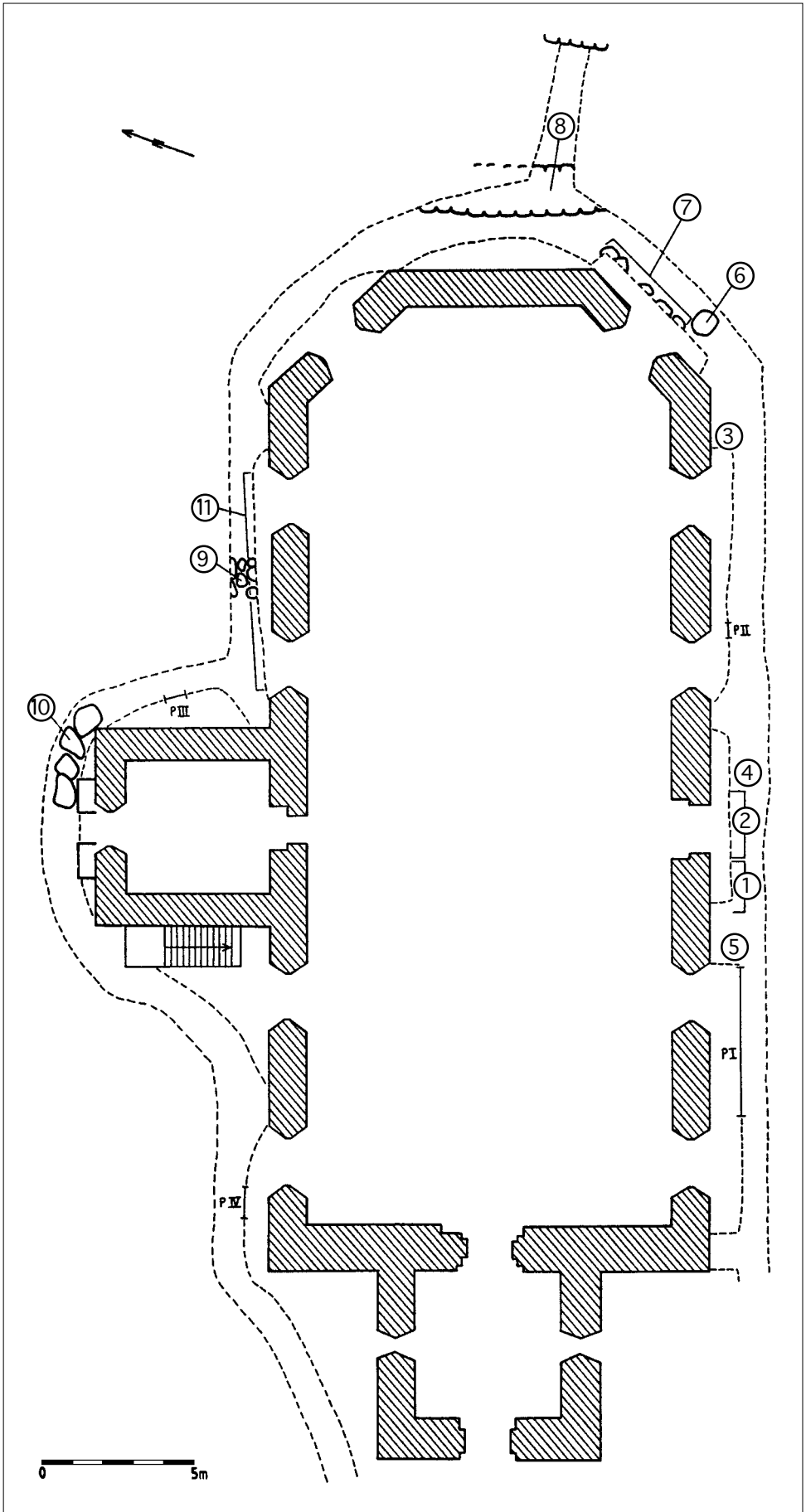
Förundersökningens syfte var att utröna huruvida och i vilken omfattning fast fornlämning skulle komma att beröras av de aktuella schaktningsarbetena, samt att dokumentera de eventuella lämningar som kunde framkomma.

Eftersom det är oklart när den äldsta kyrkan byggdes i Hycklinge och om det funnits flera olika kyrkobyggnader efter varandra på platsen var det viktigt att fokusera på dessa frågor. Där så var möjligt skulle dessa frågor studeras. Det var även av stort intresse att studera eventuella lämningar från tiden före kyrkans och kyrkogårdens tillkomst. Det var också fullt möjligt att äldre begravingar skulle komma att beröras av schaktningarna.

Metod och dokumentation

Vid förundersökningen grävdes hela schaktsträckningen med maskin. Större delen av schaktningsarbetet skedde under överinseende av arkeolog. Endast en mindre del av schaktningen kom inledningsvis att ske utan någon arkeolog närvarande.

Sammanlagt öppnades ett schakt på ca 110 löpmeter runt kyrkan. Schaktet var drygt 1 m brett och ca 1,5 m djupt. Det dokumenterades på en

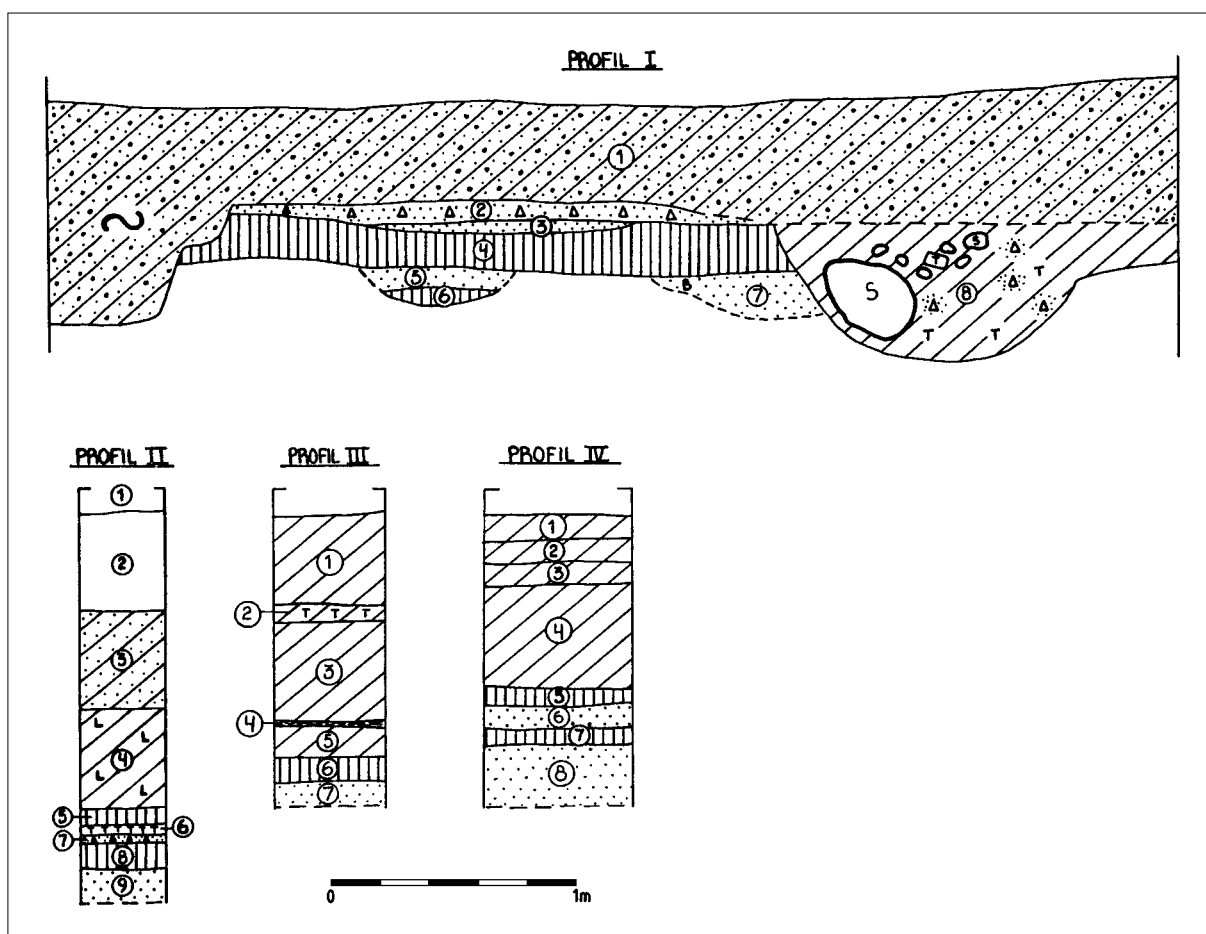
Figur 5. Schaktplan

översiktsplan i skala 1:100. Längs schaktsträckningen upprättades även en längre profilritning och tre kortare profilutsnitt i skala 1:20. En fotodokumentation genomfördes i svart-vitt och på dia. Ett mynt som påträffades togs tillvara och förvaras på Östergötlands länsmuseum under accessionsnummer ÖLM C3969 i avvaktan på slutgiltig fyndfördelning. Dokumentationsmaterialet i form av fält- och renritningar samt fotonegativ förvaras vid Östergötlands länsmuseum. Inga murbruksprover togs tillvara och inga naturvetenskapliga analyser har gjorts.

Två större stenar förvaras i Hycklinge kyrka i avvaktan på vidare beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län och Riksantikvarieämbetet rörande dessa stenars framtida placering. De båda stenarna har erhållit fornlämningsnummer 93 i Hycklinge socken.

Resultat och tolkning

Fyra profiler eller profilutsnitt upprättades i schaktet. Av dessa var två placerade på långhusets södra sida, en på sakristians östra sida och den fjärde på långhusets norra sida. Samtliga profiler uppvisade kulturlager

Figur 6. Profiler

av varierande omfattning. Tre av profilerna, I, II och IV uppvisade även flera skikt av kulturlager. Inte på någon plats i det undersökta schaktet påträffades spår efter begravningar.

I profil I, som var placerad i den västra delen av schaktet på långhusets södra sida, nådde schaktet inte ner i steril mark. Överst i schaktet fanns ett 0,4-0,6 m tjockt lager med sand- och grusfyllning. Under detta uppträdde två bruna och sandiga kulturlager med inslag av trä. Dessa båda lager åtskiljdes av ett sandlager och skars av en nedgrävning fylld med stenar och tegelskrot. Denna grop samt det översta skiktet med kalkbruk/puts och sand har sannolikt tillkommit i samband med uppförandet av den nuvarande kyrkan.

I profilutsnitt II, som var placerat i den östra delen av schaktet på långhusets södra sida, kunde man se i stort sett samma lagerföljd som i profil I med vissa undantag. Över kulturlagren fanns förutom ett 0,4 m tjockt sandlager även ett lika tjockt lager med påförd lera blandad med kulturjord. Kulturjordslagren åtskildes i detta område av två tunna skikt med överst tegel och därunder kalkbruk. En möjlig tolkning är att dessa lager och det tidigare nämnda sandlagret på samma plats i profil I kan ha att göra med den medeltida stenkyrkans uppförande eller underhåll.

En tredje profil (III) i form av ett profilutsnitt var placerat på den nuvarande sakristians östra sida. I denna profil fanns en tydlig tredelning av de övre fyllnadsmassorna. De två lagren åtskiljdes av ett tydligt lager med tegelskrot. Ett undre fyllnadslager avskiljdes från de övre genom en horisont av delvis multnat trä. Träskiktet i kombination med murrester som påträffades öster (punkt 9) och norr (punkt 10) om profilen antyder att det kan röra sig om spåren efter ett trägolv hörande till den tidigare kyrkans sakristia. Något som då skulle innebära att det understa fyllnadslaget sannolikt bestod av fyllning under golvet och därmed inte har med byggnationen av 1700-talskyrkan att göra. Under den förmodade golvfyllningen fanns endast ett kulturlager över den sterila sanden.

Murresterna, som återfinns på schaktplanen, utgjordes av en nord-sydgående bullerstensmur ca fyra m öster om den nuvarande sakristian samt ett stråk av bullerstenar i öst-västlig riktning i schaktet norr om sakristian. Muren i öster var ca 1,4 m bred och bestod av två skift av stenar. Stenarna i norr var 0,6-0,9 m stora medan de i öster var 0,5-0,7 m stora. Murarna var murade med kalkbruk. På båda sidor om muren påträffades en kalkbrukshorisont i schaktet på ca 0,8 m djup (punkt 11). Denna horisont sträcker sig fram emot trähorisonten i profil III.

Profilutsnitt IV i den västra delen av schaktet på långhusets norra sida skilde sig inte på några väsentliga punkter från den bild som visades i profilerna I och II. I profilutsnitt II, III och IV kunde man konstatera att den sterila marken uppträdde ca 0,95-1,10 m under nuvarande markyta.

Kulturlagren som förekom i samtliga profiler antyder att det inte skett några begravingar närmast kyrkan ens under medeltid. Något som i så fall skiljer denna kyrka från de övriga där det under medeltid var eftertraktat att få sin sista vila så nära kyrkans väggar som möjligt och helst i takdroppet för att därigenom åtnjuta vatten som blivit helgat genom beröringen av kyrkan.

Förutom de ovan beskrivna kulturlagerföljderna kunde åtskilliga andra intressanta fynd och iakttagelser göras i schaktet. Dessa har markerats på schaktplanen med siffror inom ring eller som utritade konstruktioner.

Iakttagelse nr 1 utgjordes av en tunn kolhorisont som framträdde på ca 0,9 m djup under markytan på långhusets södra sida. Ett kolprov togs på horisonten. Detta har dock inte analyserats och är nu förkommet. Kolhorisontens funktion är oklar och någon koppling till den nuvarande kyrkan eller andra anläggningar finns inte.

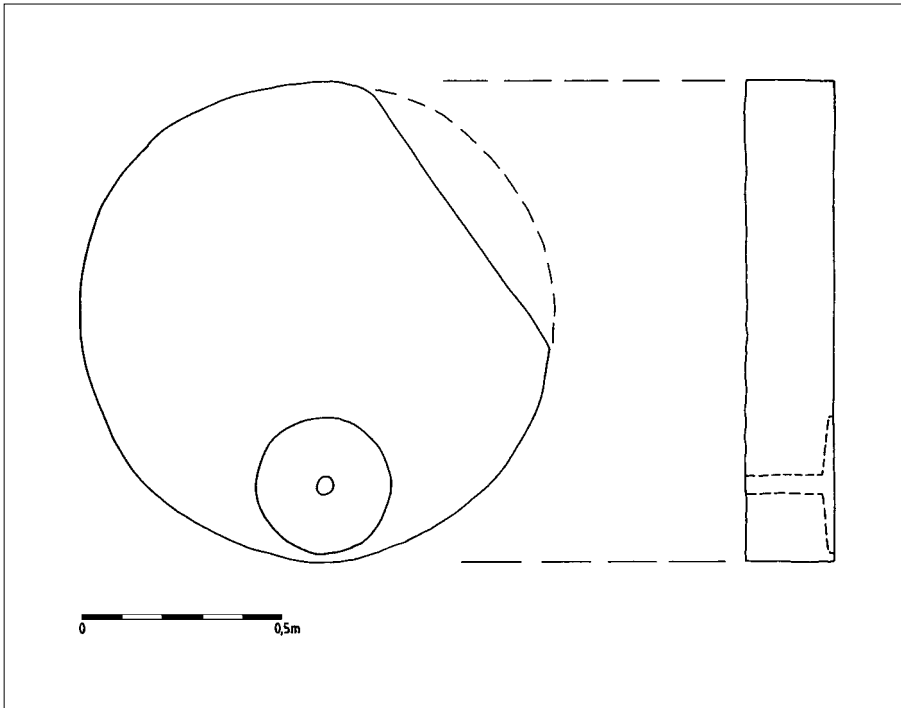
Den andra iakttagelsen bestod av ett antal större stenar som stack fram under trappan vid kyrkans södra ingång. Stenarna stack ut ca 0,5 meter utanför det nedersta trappsteget och utgör med största sannolikhet fundament för den aktuella trappan.

Som nummer tre finns ett myntfynd. Detta fynd gjordes i fyllnads-massorna på ca 0,5 m djup under nuvarande markyta. Det låg endast 0,15 m från kyrkans grundmur intill korets södra sida. Myntet är ursprungligen 1 daler silvermynt, ett s k nödmynt av koppar, präglat under Karl XII: s dödsår 1718. Detta har sedan blivit överpräglat till 1 öre kopparmynt 1719 eller 1720 under Ulrika Eleonora (Thörnström, muntlig uppgift). Det har sannolikt hamnat på platsen i och med den nya kyrkans uppförande.

Vid punkt fyra på kyrkans södra sida gjordes ett spännande fynd. En stor rundad sten med slät ovansida och planhuggen botten grävdes upp med maskin. Stenen var av gul sandsten och hade en diameter på 1,20 m samt en tjocklek på ca 0,22 m. Den hade en skada i kanten på ett 0,75 m långt parti. På den släta ovansidan, nära kanten, fanns en rund, skålformad fördjupning med en diameter på 0,32 m och ett djup på 0,03 m. I centrum av denna grunda skål fanns ett 35 mm brett hål tvärs igenom stenen.

Stenen kan tolkas som ett podium som sannolikt hört till den fragmentariska dopfont av sandsten som finns i kyrkan. Den skålformade fördjupningen med sitt genomgående hål har fungerat som en piscina där det vigda vattnet från dopfonten hälldes ut och rann ner i kyrkogrunden.

Ytterligare ett förbluffande fynd gjordes vid punkt fem söder om långhuset. Där hittades en sten av en grovkornig grå granit med mycket glimmer som var försedd med ristningar på tre sidor. Stenen var 1,52 m hög. Dess bredd varierade mellan 0,65 och 0,70 m och tjockleken mellan 0,20 och 0,25 m. Förutom ristningarna sågs inga spår av bearbetning på

Figur 7. Avritning av sandstenspodiet.

stenen utan den tycktes vara naturligt formad. Stenen var skadad i sin övre del och längs ena sidan, något som delvis berörde även ristningen. Dess grovkornighet borde ha gjort att den var mindre lämpad för ristningar men trots det hade man valt att använda den.

Stenen var försedd med ristningar på de båda stora plana ytorna, samt på en mindre plan yta uppe på toppen. Texten var skriven med latinska

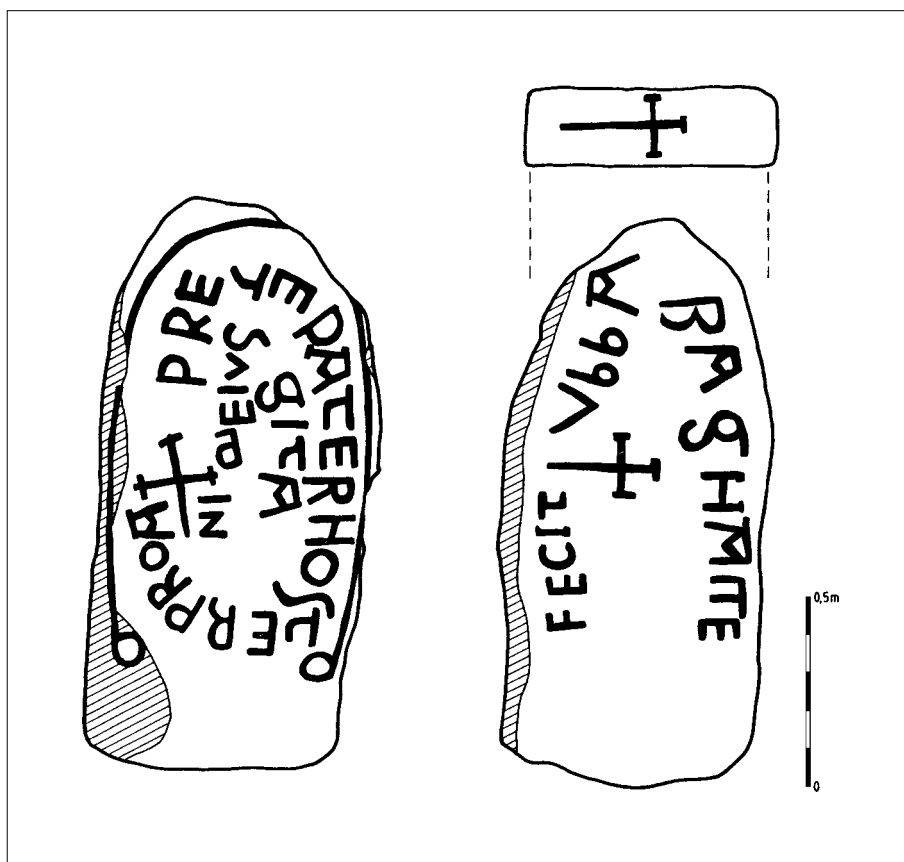

Figur 8. Sandstenspodiet efter att det grävts upp och tvättats av. Foto Ann-Charlott Feldt.

bokstäver på latin. I huvudsak har majuskelbokstäver använts. På den ena sidan var texten inramad av en enkel slinga med inrullade ändar.

Samtliga tre sidor var försedda med kors. På den mindre ytan på toppen fanns endast ett kors och inga ytterligare ristningar. Korsen var i samtliga fall utformade på ett likartat sätt med ändstavar (d v s korsade armar) på både korsarmarna och på stammens överdel. Ändstavarna var på två av korsen placerade längst ut på korsarmarna. På det tredje korset satt de lite längre in vilket innebär att korsets armar och stam kom att sticka ut utanför ändstavarna. Kors av likartad typ finns avbildade hos Gardell (1945, s 63) där de omnämns i samband med korstyper från ungmisionen omkring 950-1020. Det finns även kors med korsade armar under högmissionen (omkring 1020-1060). På dessa är dock stam och tvärmarm lika långa.

Det finns exempel på att tre kors ristats på samma sten bl a på en runsten från Bälinge i Uppland (Gardell 1945, s 74). Det kan antas ha med det heliga tretalet och treenigheten att göra. I just detta fall rör det sig om kors med ändstavar. Liknande kors finns även på föremål av olika slag, som t ex kyrkklockor från Västergötland och ett silverspänne från Högby socken på Öland (ibid).

Figur 9. Avritning av den ristade stenen.

Texten har tolkats med gemensamma ansträngningar av Sune Ljungstedt och Hans Merseburg till följande. På den ena sidan, inramat av slingan finns en bön som lyder "PRETE PATER NOSTER PRO ANIM EIUS SITA" vilket i fri översättning kan tolkas som en uppmaning som lyder "Bed Fader Vår för själen (på) denna plats". På den andra sidan står "UbbA RAGNA ME FECIT" vilket kan översättas med "Ubba (och) Ragna(r) gjorde mig". Varför stenen gjordes eller varför och för vems själ man ska be Fader vår åt framgår inte.

På båda textsidorna finns korsen instuckna på vad som kan tyckas ett lite slarvigt sätt. På bönesidan är korset placerat stående mitt i ordet

Figur 10. Kyrkoherde Hans Merseburg försöker tyda inskriften. Foto Ann-Charlott Feldt.

Figur 11. Stenens ena sida med texten "UbbA (et) RAGNA(r) ME FECIT". Foto Ann-Charlott Feldt.

Figur 12. Stenens andra sida med bönen "PRETE PATER NOSTER PRO ANIM EIUS SITA". Foto Ann-Charlott Feldt.

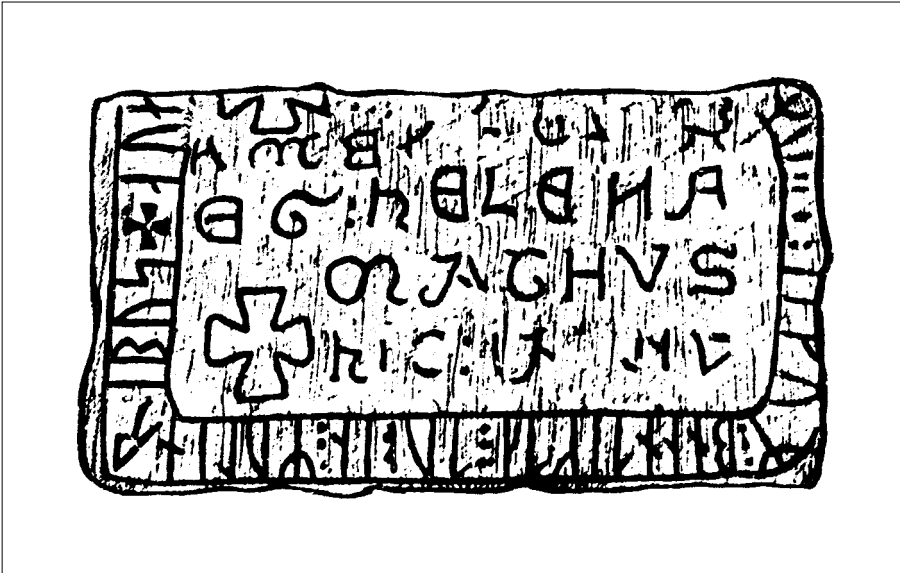
ANIM. På den andra sidan är korset liggande och uppochnedvänt i förhållande till texten. På denna sida markerar korset inledningen eller alternativt avslutningen av textslingan.

Den ristade stenen har varit avsedd att stå upp för att kunna ses från båda sidor. Trots det är den del som varit avsedd att vara nere i marken inte särskilt stor och det är troligt att den varit kilad på något sätt för att inte falla. Stenens rot-del är maximalt 0,45 m om hela texten och den inramande slingan ska vara synliga.

Stenen har bedömts som tidigmedeltida. Det finns ingen liknande sten känd i landet. Den närmaste parallellen till stenen från Hycklinge som finns publicerad är en sten från Öreryd i Småland. På Öreryds kyrkogård har det funnits tre runstenar (Sm 115-117). Av dessa finns endast en, Sm 115, kvar. Sm 116 och 117 har enligt bevarade avritningar endast varit försedda med runor. Den kvarvarande stenen finns avbildad av kyrkoherde Erik Stenholm 1799. Vid det tillfället är stenen fullständigt bevarad. Vid en ny avbildning 1870 av Djurklou saknas en mindre del av stenen. Denna del kan ha huggits bort i samband med att stenen på 1840-talet kom till användning som förstubro (Tjäder 1992).

Den aktuella stenen i Öreryd är försedd med både runor och majuskeltäver. Runt stenens kant löper en runinskrift med första delen av bönen Ave Maria på latin. Innanför denna inramning finns en text med latinska majuskler som tolkats "Här vilar Magnus och Helena Läs Ave Maria" (Tjäder 1992).

Det som bland annat skiljer båda stenarna åt är funktionen. Stenen från Öreryd är en liggande gravhäll med inskription på en sida medan stenen

Figur 13. Djurklous avritning från år 1870 av stenen från Öreryd
(Bilden har hämtats ur Tjäder 1992)

från Hycklinge uppenbart varit avsedd att ses stående. Dessutom saknar Hycklingestenen helt inslag av runor. De latinska bokstäverna är dock av samma typ fast av lite olika handstil. Det bör innebära att stenarna är någorlunda samtida.

Ytterligare iakttagelser gjordes i schaktet på dess väg runt kyrkan. Vid punkt sex, på korets sydöstra sida, påträffades ett större block på ca 1 m djup. Intill detta fanns en rad av större stenar som stack fram ur schaktkanten längs korväggen (punkt 7). Dessa ligger för långt ifrån själva kyrkväggen för att höra till dess grundläggning men kan möjligen ha att göra med den första, misslyckade, 1700-talskyrkan.

Öster om kyrkan gör dagens bogårdsmur en sväng mitt för kyrkan. I denna del togs ett schakt upp rakt emot bogårdsmuren. Där schaktet tog sin början, vid punkt 8, påträffades en kraftig mur med en i schaktet synlig höjd på 1,0 m och en bredd på nära 2 m. Muren var uppförd av 0,1-0,5 m stora naturstenar och tolkades som en äldre bogårdsmur. Huruvida den tillhört den medeltida kyrkogården eller hör till 1700-talets kyrkoepok är oklart. Den går i linje med den del av den befintliga östra bogårdsmuren som inte svänger ut i öster.

På norra sidan om kyrkan påträffades inget av arkeologiskt intresse förutom det som redan beskrivits ovan i samband med profilerna III och IV.

Stenarnas framtida placering

När det gäller de två påträffade stenarna, så är båda i skrivande stund tillfälligt placerade i kyrkans vapenhus. Undertecknad föreslår att stenarna även i fortsättningen förvaras i anslutning till sin fyndplats och då är kyrkan den lämpligaste lokalen. Den ristade ”minnesstenen” kan på grund av risken för vittring och frostsador inte förvaras utomhus. Den bör även på något sätt förvaras stående för att besökare och forskare ska ha möjlighet att studera ristningarna på stenens båda sidor. Beslut rörande stenarnas framtida placering fattas av Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Referenser

Franzén Gösta, 1982, Ortnamn i Östergötland

Lindqvist, Gunnar, 1959, Horns kyrka och Hycklinge kyrka,
Linköpings stifts kyrkor

Ljungstedt, Sune, muntliga uppgifter rörande datering av den ristade
stenen samt tolkning av dess text

Merseburg, Hans, muntlig uppgift rörande tolkning av den ristade
stenens text

Monell, Gun-Britt, 1983, Runstenar, Kindasocknarna Horn och
Hycklinge i ord och bild, Band 1, Vimmerby

Thörnström, Kent, muntlig uppgift rörande bestämning och datering
av myntet

Tjäder, Jan-Olov, 1992, Den latinska inskriptionen på runstenen Sm
115 från Öreryds kyrkogård, Statens historiska museum inv. nr.
22.518, Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala,
Årsbok 1991-1992

Törnell S-Å & Östling F, 1949, Hycklinge socken (ur Sveriges
bebyggelse, Landsbygden, Östergötlands län, del VI)

Bilaga

Lagerbeskrivningar

Profil I

- 1 Sand- och grusfyll
- 2 Kalkbruk/puts blandat med sand
- 3 Sand, något kulturjordsfärgad
- 4 Brun sandig kulturjord med trä
- 5 Sand
- 6 Sand
- 7 Sand med kulturjordsfläckar
- 8 Nedgrävning med sten, tegel och lite kalkbruk

Profil II

- 1 Kyrkvägg
- 2 Kyrsockel
- 3 Fyllnadslager av sand
- 4 Fyllnadslager av lera och kulturjord
- 5 Kulturjord
- 6 Lager med tegel
- 7 Lager med kalkbruk
- 8 Kulturjord
- 9 Steril sand

Profil III

- 1 Fyllnadslager
- 2 Fyllnadslager med tegelskrot
- 3 Fyllnadslager
- 4 Trähorisont
- 5 Fyllnadslager
- 6 Kulturjord
- 7 Steril sand

Profil IV

- 1 Fyllnadslager
- 2 Fyllnadslager
- 3 Fyllnadslager
- 4 Fyllnadsmassor med grus och byggnadsrester, bruk, tegelskrot, stenar. 1700-talsbyggnationen?
- 5 Kulturjord
- 6 Sand
- 7 Kulturjord med kolstänk. Medeltida?
- 8 Steril sand